MEMORANDUM

Van: DIO

Aan: DGPZ

7 oktober 1960

c.c. T S Z DBI

ZEER GEHEIM

Onderwerp: De peilingen van Minister Luns bij Secretaris-Generaal Hammarskjöld inzake Nederland-Nieuw-Guinea.

In dit memorandum wordt een overzicht gegeven van de stappen van Minister Luns bij Hammarskjöld en diens reacties daarop, waarbij gemakshalve de relevante tekst volledig worde weergegeven. Het tweede gedeelte bevat commentaar. ~~en suggesties~~.

Memorandum van Minister Luns.

Op 1 oktober jl. overhandigde Minister Luns, vergezeld van Mr. Schurmann, aan de Secretaris-Generaal het volgende memorandum:

Primo

The purpose of Netherlands administration of Netherlands New Guinea is to promote the well being of its inhabitants and prepare them, as soon as possible, for the exercise of the right of self determination.

Secundo

In the national sphere the Netherlands Government is pursuing these ends by a intensification and amplification of education, health and economic development and by promotion of local, regional and country-wide self government (institution of various councils amongst which a legislative council (the "New Guinea Council") with a predominant autochtonous majority; a ten years development scheme provides for the almost complete papuanisation (95%) of the whole civil service and administration to the highest levels).

Tertio

Furthermore the Netherlands Government is willing to co-operate in any international measure that would contribute to the speedy and peaceful attainment of the objectives stated sub primo.

Quarto

The Netherlands Government has considered the following possible measures and would invite the Secretary-General to give his views on them:

a. offer trusteeship (under condition to be discussed in more detail);

b. acceptance of visiting mission by analogy with article 87 (c) of the Charter;

- c. -

Kenmerk: Buza DIO zeer geheim.
©BuZa, archief BZ, GS 1955-19641616
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/22507

c. one ore more officials to be stationed by the Secretary-General in Netherlands New Guinea (personal of resident representatives);
d. visit by one or more officials to be appointed by the Secretary-General to report on progress towards self determination in Netherlands New Guinea;
e. a group of observers of high international standing to be invited by the Netherlands Government to report on progress towards self determination in Netherlands New Guinea, such observers to be chosen from a list furnished by the Secretary-General;
f. offer to the United Nations to supervise, in due course, the consultation of the population.

2. Eerste reactie van de Secretaris-Generaal.

Hammarskjöld was van mening, dat Nederland op de volstrekt juiste weg was voor wat betreft de aanpak van het probleem. Hij achtte het echter "out of the question", dat enigerlei trustverhouding bereikbaar was en waarschuwde tegen het opbrengen daarvan op de agenda. Het overhandigde stuk was een "admirable document", doch van een openbare behandeling in de huidige sfeer in de Algemene Vergadering was alleen maal onheil te verwachten. Hij zag echter wel mogelijkheden om achter de schermen bij gematigde AA-landen steun te krijgen voor onze in het memorandum uitgestippelde politiek. Hij zou het memorandum zorgvuldig bestuderen.

3. Tweede reactie van de Secretaris-Generaal.

Op 5 oktober ontving Hammarskjöld Minister Luns en Mr. Schurmann opnieuw. Hij overhandigde een zuiver technische en vertrouwelijke notitie van de heer H. Wieschoff over de in het memorandum van Minister Luns geopperde mogelijkheden. Wieschoff is een hoog secretariaatsambtenaar, die thans de functie van directeur politieke en veiligheidszaken vervult en vroeger directeur trustschapszaken was. Hij vergezelde Hammarskjöld als speciaal assistent tijdens diens verblijf in de Kongo. Hij is tevens tevens deskundige op het gebied van niet-zelfbesturende gebieden. Hij is van Duitse afkomst en heeft met de Nederlandse delegaties en de Permanente Missie steeds goede relaties onderhouden. Wij hebben goede ervaringen met hem; hij kan betrouwbaar worden geacht.

De notitie van Wieschoff luidt als volgt:

- primo -

MEMORANDUM

Van:

Aan:

Onderwerp:

primo

It is impossible to expect that the Assembly would accept now an ordinary trusteeship agreement. The only way to place the territory under trusteeship would be

a) a Somali type agreement x) with an advisory council including, of course, Indonesia, or
b) a multiple trusteeship agreement with joint administering authorities, of which Indonesia would have to be one. If such an agreement were to be contemplated, it would be necessary to place the item formally on the agenda of the XVth Session of the Assembly.

secundo

It is impossible that the Assembly might accept to despatch to New Guinea a mission (not in accordance with article 87 (c)) to report on ~~to report on~~ the advancement towards self determination, with a view to determining when a consultation with the population could appropriately be undertaken. In connection with the examination of the item relating to non self governing territories in the fourth committee, the Netherlands Government could of course invite the U.N. to consider this step.

tertio

If no action was to be taken in agreement with the Assembly, the Netherlands Government could proceed on its own initiative, but it goes without saying that this would not be welcome by memberstates of Asia and Africa.

quarto

If ever a U.N. supervised consultation with the population should be undertaken, the preparation for such a step would have to be taken now, by advising the Assembly about it and inviting it to take tne necessary preparatory steps.

In zijn toelichting op deze notitie kwam de Secretaris-Generaal tot de volgende conclusies:

- ad primo -

---

x) Italiaans Somaliland werd in 1950 onder trustschap gesteld voor een periode van 10 jaar. Als beheerder voor deze periode werd aangewezen Italië, bijgestaan door een Raad van Advies, bestaande uit Columbia, de Philippijnen en Egypte (later VAR). Deze regeling heeft in de praktijk redelijk gewerkt en nooit tot ernstige moeilijkheden tussen Italië en de adviesraad geleid.

MEMORANDUM

Van:

Aan:

Onderwerp:

ad primo

Een trustschap is politiek volstrekt onhaalbaar; Nederland moet Nieuw-Guinea niet op de agenda plaatsen.

ad secundo

De mogelijkheid van een missie geniet zijn voorkeur. Hij ried aan deze gedachte als follow up van de rede van Minister Luns te opperen en wel bij de bespreking van een agendapunt, dat aanknopingspunten biedt.

ad tertio

Tegenover dit punt stond hij gereserveerd, hoewel de door Wieschoff gevreesde afwijzing naar zijn mening in de praktijk misschien mee zou vallen.

ad quarto

Het thans reeds aanbieden van een plebisciet zou wellicht de indruk maken van een handige zet. Veel hing hierbij af van de wijze van aanpakken.

. .
.

Commentaar

Minister Luns wil de kwestie bespreken en overwegen na terugkeer in Den Haag. Intussen geeft de gedachtenwisseling met het Secretariaat aanleiding tot de volgende opmerkingen.

1. De notitie van Wieschoff gaat niet in op de punten quarto c, d en e van het Nederlandse memorandum, welke een zekere activiteit van de Secretaris-Generaal zelf impliceren. De notitie is enigszins in haast opgesteld; ons memorandum spreekt b.v. niet van een missie krachtens art. 87c, (visiting mission naar trustgebieden), doch naar analogie van het artikel; "consultation with, in plaats van "consultation of".

2. Indien een zekere aktie van Nederland gedurende de lopende zitting wordt genomen, zou dit volgens Hammarskjöld moeten plaatsvinden bij een agendapunt, dat aanknoping biedt. Het enige punt, dat daarvoor in aanmerking lijkt te komen, is het onderwerp "niet-zelfbesturende gebieden", waaronder het beheer over Nederlands Nieuw-Guinea ter sprake kan komen. Echter moet niet worden vergeten, dat bij dat onderwerp

- individuele -

individuele gebieden geen afzonderlijke behandeling krijgen, en dat nooit besluiten over individuele gebieden worden genomen.

Dit agendapunt is thans als eerste in Commissie IV aan de orde. De gebruikelijke verklaring van voorbehoud over de souvereiniteit is reeds door Indonesië afgelegd en gesteund door Ceylon, India, Irak, Birma, VAR, Saoedi-Arabië, Marokko en de Sovjet-Unie. Nederland heeft het traditionele antwoord gegeven, alleen gesteund door Australië.[x)]

3. Nu de Minister in zijn rede de Nederlandse bereidheid heeft gesteld "to subject its policy and actions, aimed at ....., to the continuous scrutiny and judgement of the United Nations" rijst de vraag, of hetzelfde geluid moet blijven doorklinken in Nederlandse verklaringen onder het hierboven genoemde agendapunt. Tevens rijst dan de vraag, of dan een concreet voorstel moet worden gedaan, of dat kan worden volstaan met een herhaling van onze algemene bereidheid.

4. Indien Nederland in Commissie IV een concreet voorstel doet, b.v. uitzending van een missie of waarnemers, dan zijn de volgende consequenties denkbaar:

a. aangezien het voorstel moet worden ingekleed in de vorm van een ontwerp-resolutie, ontstaat het risico, dat langs die weg de gehele Nieuw-Guineakwestie aan de orde komt, ditmaal dus in Commissie IV in plaats van Commissie I, zoals vroeger.

b. andere Beherende Mogendheden kunnen aanvoeren, dat wij te grote bevoegdheid aan de Assemblee toekennen en daarmee afwijken van het traditionele beleid. Zij zouden zelf in verlegenheid kunnen komen op grond van dit precedent: Papua, Kenya, Portugese gebieden.

c. de mogelijkheid bestaat, dat de behandeling een zodanige wending krijgt, dat Nederland zijn politiek van zelfbeschikking niet meer in handen houdt.

5. Gezien het feit, dat de positie van Hammarskjöld door de Kongo-operatie en door de aanvallen

- van -

x) Hieruit blijkt, dat men zich ondanks de opvattingen van Nehru geen al te grote illusie moet maken over de houding van de Aziatische delegaties in het openbaar.

MEMORANDUM

Van:

Aan:

Onderwerp:

van Chroesjtsjov enigszins kwetsbaar is geworden, mag men zich geen illusies koesteren omtrent zijn eventuele bereidheid om op eigen gezag waarnemers te zenden of anderszins actie te nemen.

6. Een concreet Nederlands voorstel zal tevoren zorgvuldig moeten worden overwogen en geformuleerd, en voorafgaand worden besproken met bevriende en betrokken mogendheden.

7. Ook indien geen concreet voorstel wordt gedaan zal de delegatie, zoals reeds onder punt 3 gesteld, in Commissie IV de geest van de rede van de Minister moeten handhaven. De delegatie zal in elk geval het woord moeten voeren over ons beheer. De beste gelegenheid is de behandeling van het zgn. 10-jaar progress report. De woorden van de Minister zouden in elk geval moeten worden herhaald. Gezien de Kamerdebatten kan men zich echter afvragen, of een simpele herbevestiging van die woorden niet het maximum is, dat kan worden gezegd.

~~DOPZ~~
~~Chef DOP~~

Chef DOP

Ik hebben hieraan echter te maken met de waarschijnlijk aanwezige Oost-Duitse activiteiten in de Tuphan van Malaya.

Ik ben niet geheel uit mijn hoofd met verdrinkingen – maar dit dan ook niet Oos – dan te handelen conform hun suggestie onderaan hierboven –

22/10

Nota van DOPZ:

1219 - 11 - 59